

DE ONZICHTBARE WERKELIJKHEID BLOOTGELEGD

Een publieksrapportage van onderzoek naar de omvang,
gevolgen en behoeften van jongeren na **online seksueel
misbruik** en **online seksuele intimidatie**

fonds
slachtofferhulp

Kennis van kracht

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Managementsamenvatting	4
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	7
1.2 Hoe hebben we online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onderzocht?	8
1.3 Wie heeft meegedaan aan dit onderzoek?	9
1.4 Betrouwbare en toepasbare uitkomsten	10
2. Omvang van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie	11
2.1 Omvang	12
2.1.1 Ooit in hun leven	13
2.1.2 In de afgelopen twaalf maanden	14
2.2 Meervoudig slachtofferschap	15
2.2.1 Ooit in het leven	16
2.2.2 In de afgelopen twaalf maanden	17
2.2.3 Relatie online en fysiek seksueel misbruik	18
2.3 De verschillende categorieën	19
2.3.1 Meest voorkomende categorieën	20
2.3.2 Gebeurtenis met de meeste invloed	21
2.3.3 Frequentie	22
2.4 Waar en wie	23
2.4.1 Platformen	24
2.4.2 Plegers	25
3. Gevolgen en behoeften	26
3.1 Korte en lange termijn gevolgen	27
3.2 Verschillen in gevolgen tussen online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie	28
3.3 Meervoudig slachtofferschap en gevolgen	29
3.4 Praten over de gebeurtenis	30
3.5 Informele en formele hulpbehoeften	31
3.6 Verschillen en behoeften tussen online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie	32
3.7 Informatie en communicatiebehoeften	33
4. Conclusie en aanbevelingen	34
4.1 Conclusie	35
4.2 Aanbevelingen	36

Deze publieksrapportage is gebaseerd op het uitgebreide **onderzoeksrapport** van Ipsos I&O in opdracht van- en in samenwerking met Fonds Slachtofferhulp.

Voorwoord

Wat als de cijfers geen cijfers waren, maar gezichten? Gezichten van jongeren die, soms al op jonge leeftijd, te maken krijgen met online seksueel misbruik of intimidatie. Gezichten met verhalen van schaamte, angst en stilte. Het is confronterend: één op de twee jongeren tussen de 12 en 25 jaar maakt hiermee kennis. Dat zijn er 700.000 tot 800.000 per jaar. Het zijn cijfers die schokken.

Achter elk getal schuilt persoonlijk leed. Jongeren die zich alleen voelen, niet durven te praten over wat hun is overkomen, en vaak niet de hulp vinden die ze zo hard nodig hebben. Dat mogen we niet accepteren. Niet als individu, niet als samenleving. Want het leed is groot, de gevolgen diepgaand en langdurig.

Uit onderzoek weten we dat zedenmisdrijven de meest beschadigende zijn die een mens kan meemaken. Voor meer dan de helft van de slachtoffers heeft dit zeer langdurig effect op het leven.

Bij Fonds Slachtofferhulp geloven we dat kennis de sleutel is. Kennis maakt zichtbaar wat te lang verborgen bleef. Kennis legt patronen bloot, doorbreekt taboes en helpt ons gericht en evidence based te handelen. Dit rapport is daar een krachtig voorbeeld van. Het maakt de onzichtbare werkelijkheid zichtbaar. Niet alleen om te begrijpen wat jongeren meemaken, maar ook om te kunnen doen wat nodig is.

Met deze inzichten willen we bijdragen aan meer begrip, meer bewustzijn en vooral: meer urgentie. Want online seksueel misbruik is geen uitzondering. Het is een ernstig maatschappelijk probleem dat om structurele en gezamenlijke oplossingen vraagt. Laten we blijven luisteren, leren en handelen.

Ineke Sybesma
Directeur Fonds Slachtofferhulp

Management samenvatting

Online seksueel misbruik: geen probleem van individueel, maar een urgent maatschappelijk probleem

Deze rapportage legt de volledige ‘ijsberg’ bloot van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie onder jongeren. Het is tijd om als samenleving verantwoordelijkheid te nemen. Niet met incidentenbeleid, maar met structurele, samenhangende actie. Zodat jongeren veilig en met veerkracht kunnen opgroeien.

1 op de 2 Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar maakt ooit online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie mee. Het gaat om ongeveer 1,5 miljoen Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud. Alleen al in het afgelopen jaar ging het om 700.000 tot 800.000 jongeren.

We zien een breed scala aan vormen van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie: van het ongewenst ontvangen van naaktbeelden en ongewenste seksuele opmerkingen tot exposen, grooming, seksuele deepfakes en sextortion. 60% van de meisjes en 38% van de jongens maakt online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie mee en de impact op een jong leven is doorgaans groot.

Belangrijkste bevindingen uit het onderzoek

- 50% van de jongeren heeft ooit een vorm van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt.
- 25% maakte dit in de afgelopen twaalf maanden mee.
- 36% is meervoudig slachtoffer: zij maken in hun leven meerdere vormen mee.

- 28% van de jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meemaakt, maakt ook fysiek seksueel misbruik mee.
- Bij 8% van de jongeren die online seksueel misbruik en/of intimidatie én fysiek seksueel misbruik meemaakt, houdt het online seksueel misbruik en/of de intimidatie verband met het fysiek seksueel misbruik.
- Snapchat, WhatsApp en Instagram zijn de meest genoemde platformen waar het online seksueel misbruik en/of de online seksuele intimidatie plaatsvindt.

De gevolgen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie zijn diepgaand

- 70% van de jongeren ervaart op de korte termijn emotionele, relationele en/of sociale gevolgen, zoals angst, schaamte, schuldgevoelens, het verlies van vertrouwen of moeite met het aangeven van grenzen.
- 46% ervaart deze gevolgen ook op de lange termijn.
- Jongeren die meerdere vormen van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meemaken, lopen een hoger risico op langdurige impact en hulpbehoeften.

Jongeren willen vooral gehoord, geloofd en gesteund worden

- Jongeren hebben de grootste behoefte aan informele hulp, zoals begrip, erkenning en steun vanuit hun directe omgeving.
- 60% van de jongeren deelt hun ervaring, vooral met vrienden of ouders. Maar bijna 40% praat er met niemand over.
- In vergelijking met informele hulpbehoeften, blijven formele hulpbehoeften (zoals een gesprek met een psycholoog) op de lange termijn het sterkst aanwezig.
- Slechts 7% van de jongeren heeft de behoefte om melding of aangifte te doen bij de politie. 4% van de jongeren doet daadwerkelijk aangifte.

Aanbevelingen

1 Prioriteer en versterk steun door naaste omgeving

Jongeren die online seksueel misbruik en intimidatie hebben meegemaakt, hebben steun van hun directe omgeving nodig. Negatieve reacties, zoals victim blaming, kunnen herstel belemmeren. Scholen en jeugdzorg moeten verantwoordelijkheid nemen en ondersteuning, betere voorlichting en bewustwording bieden als onderdeel van zorg en preventie. Het kabinet zou hier prioriteit aan moeten geven.

2 Vergroot regie over eigen ervaring en herstelproces

Jongeren die online seksueel misbruik meemaken, ervaren vaak angst en onbegrip vanuit hun omgeving. Negatieve reacties, zoals verwijten of afwijzing, kunnen hun herstel bemoeilijken. Door concrete tips te geven, vergroten we veerkracht en zelfvertrouwen. Hulpverleners, onderwijs en jongerenwerk moeten jongeren actief ondersteunen met toegankelijke hulpmiddelen.

3 Verlaag de drempel tot informele en formele hulp

Veel jongeren die online seksueel misbruik meemaken, zoeken hulp, maar ervaren drempels zoals schaamte en zelfverwijt. Online hulpprogramma's zoals die van Offlimits, Fier, het Landelijk Centrum Seksueel Geweld en Fonds Slachtofferhulp bieden laagdrempelige ondersteuning. Toch blijft toegang tot hulp beperkt. Het ministerie van VWS, gemeenten, zorginstellingen, onderwijsinstellingen en hulporganisaties moeten blijven investeren in laagdrempelige platforms en jongerenvriendelijke hulpvormen. Samenwerkingsverbanden zoals die tussen Fier, Offlimits, Landelijk Centrum Seksueel Geweld en Fonds Slachtofferhulp willen hun expertise hiervoor inzetten.

4 Vergroot maatschappelijke kennis en bewustwording

Structurele en grootschalige voorlichting is cruciaal voor een veilig klimaat waarin seksueel misbruik bespreekbaar is en hulp

toegankelijk wordt. Losse initiatieven zijn niet voldoende; respect, toestemming en verantwoordelijkheid moeten actief worden uitgedragen. Overheden, onderwijs, media en maatschappelijke organisaties moeten investeren in duurzame cultuurverandering, bijvoorbeeld in de context van het Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld, zodat jongeren zowel online als offline beschermd zijn.

5 Veranker online veiligheid in het curriculum

Onderwijs speelt een sleutelrol in preventie, signalering en herstel van online seksueel misbruik. Niet alleen aandacht voor het ongewenst verspreiden en ontvangen van naaktbeelden, zoals nu het geval is, maar educatie over alle vormen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie is essentieel. Zo kan misbruik worden herkend, victim blaming tegengegaan en de weg naar hulp worden gevonden. Fonds Slachtofferhulp ontwikkelt daarom samen met Rutgers en SOA Aids Nederland een integraal educatief aanbod, maar dat is niet voldoende. Scholen, opleidingsinstituten, onderwijskoepels, OCW, gemeenten en maatschappelijke organisaties moeten zich gezamenlijk inzetten om -in aanvulling op digitale geletterdheid- online veiligheid tot een verplicht onderdeel van het curriculum te maken.

6 Structurele monitoring en agendering

Structurele monitoring is nodig om trends, nieuwe vormen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie, actuele risico's en hulpbehoeften tijdig te signaleren. De huidige monitoring richt zich alleen op online seksuele intimidatie en het is noodzakelijk om alle vormen van online seksueel misbruik structureel mee te nemen. Agendering door de politiek, beleidsmakers, onderzoekers, jeugdzorg, onderwijsinstellingen, politie en andere betrokken partijen zorgt voor een gezamenlijke verantwoordelijkheid en integratie in werk en beleid. Deze eerste integrale monitor zullen wij daarom jaarlijks laten terugkeren.

Wat houdt online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie in?*

Online seksueel misbruik

1 Photoshop-sexting

Wanneer beelden met Photoshop bewerkt worden, zodat het lijkt alsof de afgebeelde persoon naakt is of seksuele handelingen uitvoert – zonder dat dit echt is gebeurd.

2 Seksuele deepfake

Wanneer AI-technologie wordt gebruikt om een seksuele video te manipuleren. Hierdoor lijkt het alsof de afgebeelde persoon seksuele handelingen verricht, terwijl dit in werkelijkheid helemaal niet zo is.

3 Seksueel getinte foto's gemaakt met AI

Wanneer AI-technologie wordt gebruikt om foto's te manipuleren. Hierdoor lijkt het alsof de afgebeelde persoon bijvoorbeeld naakt is, terwijl dit in werkelijkheid niet zo is.

4 Grooming

Wanneer een volwassene online contact legt met een minderjarige en online een band opbouwt met fysiek seksueel misbruik als doel.

5 Sexchatting

Wanneer een volwassene online seksgesprekken voert met een kind of jongere.

6 Wraakporno

Wanneer een seksueel getinte foto of video, zonder toestemming, wordt gedeeld door bijvoorbeeld een (ex-)partner met het oog om de afgebeelde persoon te schaden.

7 Sexting misbruik/shame sexting

Wanneer naaktfoto's of seksueel getinte berichten zonder toestemming worden doorgestuurd, met het doel om de afgebeelde persoon te schaden.

8 Exposen

Wanneer naaktbeelden (of beeldmateriaal dat in de ogen van de exposor 'te uitdagend'

is) online verspreid wordt. Soms inclusief contactgegevens en altijd met het doel om de afgebeelde persoon te schaden. Ook zogeheten 'bangelijsten' zijn een vorm van 'exposen', waarbij beelden en contactgegevens zonder toestemming online geplaatst worden, soms vergezeld van (seksuele) roddels en altijd met het doel om de afgebeelde persoon te schaden.

9 Sextortion

De dreiging dat seksueel beeldmateriaal verspreid wordt, wanneer niet gedaan wordt wat de afperser eist. Onder dreiging dat seksueel beeldmateriaal verspreid wordt, kan iemand gedwongen worden tot seksueel misbruik, het betalen van een geldbedrag, het sturen van meer seksueel beeldmateriaal of iets anders tegen de wil.

10 Catfishing

Wanneer de pleger zich online voordoeft als een ander – bijvoorbeeld met een vals profiel of gestolen foto's. Soms met een romantisch of seksueel doel, soms om iemand te misleiden of geld af te troggelen.

Online seksuele intimidatie

1 Online seksuele intimidatie (excl. ongewenste sexting)

Online ongepast of seksueel grensoverschrijdend gedrag, zoals het maken van ongewenste seksuele opmerkingen, ongewenste vragen om seksuele foto's, het zonder toestemming geslachtsdelen laten zien of het aandringen op een afspraak, zonder dat dit gewenst of gewild is door de ontvanger.

2 Ongewenste sexting

Wanneer een seksueel getint bericht, foto of video – zonder toestemming van de ontvanger – toegestuurd wordt.

* Om zo dicht mogelijk bij de beleevingswereld en het taalgebruik van jongeren te blijven, zijn de bovenstaande beschrijvingen niet exact hetzelfde als de beschrijvingen die aan de jongeren zijn gepresenteerd (zie pagina 9).

1.1 Aanleiding

De politie noemt online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie van kinderen en jongeren ‘epidemisch’. Scholen zitten met de handen in het haar door het grote aantal incidenten. Autoriteiten zijn er onvoldoende op ingericht om kinderen en jongeren online te beschermen en ook hulporganisaties zien een stijgende lijn in het aantal hulpvragen.

We weten dat online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie groeiende problemen zijn, maar wat we zien en horen, is slechts het topje van de ijsberg. Tot nu toe is er nog weinig onderzoek gedaan naar de omvang van alle verschillende vormen van zowel online seksueel misbruik als online seksuele intimidatie, wat de gevolgen zijn voor jongeren en wat hun hulpbehoeften zijn. Daarom heeft Fonds Slachtofferhulp onderzoeksbureau Ipsos I&O gevraagd om dit uit te zoeken.

Met dit onderzoek wil Fonds Slachtofferhulp de volledige ijsberg blootleggen – en zo een fundament bouwen voor maatschappelijke bewustwording, preventie, bescherming en hulpverlening.

In deze publieksrapportage vind je een overzicht van de belangrijkste bevindingen uit het onderzoek van Ipsos I&O naar online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onder Nederlandse jongeren in de leeftijd 12-25 jaar. Deze samenvatting is

bedoeld voor een breed publiek: van professionals en beleidsmakers tot jongeren, hun ouders/opvoeders, docenten en andere geïnteresseerden.

Wil je je verder verdiepen in het onderzoek? Klik [hier](#) voor het volledige rapport van Ipsos I&O.

1.2 Hoe hebben we online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onderzocht?

Online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie nemen veel verschillende vormen aan, variërend van ongewenste seksuele opmerkingen, het ongewenst verspreiden van seksueel of compromitterend beeldmateriaal tot afpersing met dit beeldmateriaal. In de analyse richten we ons op twaalf categorieën van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie. Deze twaalf categorieën hebben we omschreven in 22 gebeurtenissen die de jongeren voorgelegd hebben gekregen in het onderzoek. Zo valt de categorie ‘sextortion’ bijvoorbeeld uiteen in vier afzonderlijke gebeurtenissen, afhankelijk van het doel van de afpersing: (1) seksueel misbruik, (2) het verkrijgen van meer seksueel beeldmateriaal, (3) financieel gewin of (4) andere doelen tegen de wil van het slachtoffer.

Het belang van terminologie

We hebben er bewust voor gekozen om jongeren de gebeurtenissen (zie pagina 9) van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie voor te leggen en geen professionele of populaire bewoordingen te gebruiken zoals ‘wraakporno’ of ‘shame sexting’. Enerzijds omdat deze terminologie doorgaans niet herkend wordt door jongeren en anderzijds omdat in het gebruik van populaire terminologie het gevaar van een negatieve of impliciet verwijtende ondertoon schuilt.

Als er te weinig antwoorden zijn om betrouwbare uitspraken te doen over de twaalf losse categorieën, hebben we deze samengevoegd in twee hoofdcategorieën: online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie. Waar de data het toelaat, bespreken we de twaalf categorieën. In andere gevallen maken we gebruik van de twee hoofdcategorieën om patronen en verschillen te duiden. Op pagina 9 kun je de verdeling in 2 hoofdcategorieën, 12 categorieën en 22 gebeurtenissen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie zien.

Overzicht hoofdcategorieën, categorieën en gebeurtenissen

2 hoofd-categorieën	12 categorieën	Gebeurtenissen
Online seksueel misbruik	Photoshop-sexting	• Iemand heeft ongevraagd met photoshop jouw gezicht op een seksueel getinte foto geplaatst (bijv. op een naakt lichaam), zodat het lijkt alsof jij het bent op de foto.
	Seksuele deepfake	• Iemand heeft met AI een seksueel getinte video gemaakt waarin jij iets doet of zegt wat jij in werkelijkheid niet hebt gedaan of gezegd.
	Seksueel getinte beelden met AI	• Iemand heeft met AI een seksueel getinte foto van jou gemaakt, terwijl jij dit in werkelijkheid niet bent.
	Grooming	• Een volwassene probeerde online een band met je te krijgen, bijvoorbeeld door te doen alsof hij/zij even oud is. Deze volwassene wilde bijvoorbeeld online of in het echt seksuele dingen met jou doen.
	Sexchatting	• Een volwassene zocht online contact met jou en wilde met jou chatten over dingen die met seks te maken hebben.
	Wraakporno	• Een ex-partner, vriend of vriendin heeft zonder jouw toestemming seksueel getinte beelden van jou online gedeeld met anderen. • Iemand heeft stiekem een seksueel getinte foto of video van jou gemaakt en tegen jouw wil online gedeeld.
	Sexting misbruik/shame sexting	• Iemand heeft, zonder jouw toestemming, een seksueel getint bericht of beeld van jou gedeeld met anderen.
	Exposen	• Iemand deelde ongevraagd een seksueel getinte foto of video van jou met anderen en gaf daarbij jouw naam, telefoonnummer, sociale media profielen en/of woonadres • Je staat op een bangalijst (lijst waar iemand jou op heeft gezet en roddels over jou en je seksualiteit verspreid, bijvoorbeeld dat je een slet zou zijn. Op deze lijst staan ook soms foto's en gegevens van jou)*
	Sextortion	• Iemand dwong jou tot het betalen van geld, omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou dreigde te delen met anderen. • Iemand dwong jou tot het maken van meer seksueel getinte foto's of video's, omdat diegene anders eerder gemaakte seksueel getinte beelden van jou dreigde te delen met anderen. • Iemand dwong jou om seksuele dingen te doen online, omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou zou delen met anderen. • Iemand dwong jou om iets te doen dat jij niet wilde, omdat diegene anders seksueel getinte beelden van jou zou delen met anderen.
	Catfishing	• Iemand deed zich online voor als een ander met als doel om online seksueel contact met jou te hebben (bijv. uitwisselen van seksueel getinte foto's of video's of het praten over seks).

* Deze vraag is enkel aan 16-25-jarigen gesteld, niet aan 12-15-jarigen.

Online seksuele intimidatie	Online seksuele intimidatie	• Iemand zei online iets seksueels tegen je waar jij je niet fijn bij voelde. • Iemand vroeg (heel vaak) om seksueel getinte foto's of filmpjes van jou waar jij je niet fijn bij voelde. • Iemand liet online billen, geslachtsdelen of borsten aan jou zien, terwijl jij hier niet om vroeg. • Iemand liet online zien dat hij/zij/die masturbeerde, terwijl jij hier niet om vroeg. • Iemand vroeg heel vaak om af te spreken wat jij niet wilde met als doel om fysiek seksueel contact te hebben. • Iemand probeerde jou over te halen tot seksuele handelingen, online of in het echt.
	Ongewenste sexting	• Je ontving seksueel getinte foto's, video's of berichten terwijl jij hier niet om vroeg.

1.3 Wie heeft meegedaan aan dit onderzoek?

Om deelnemers te werven voor dit onderzoek zijn het I&O Research Panel, PanelClix en Norstat gebruikt. 12-15-jarigen zijn via de ouders benaderd, 16-25-jarigen zijn direct benaderd.

In totaal hebben 2.723 jongeren de vragenlijst ingevuld. Bijna twee derde van de jongeren identificeert zich als meisje, ruim een derde als jongen, en een kleine groep als X, non-binair, anders of deelt deze informatie niet. Omdat deze laatste groep erg klein is, kunnen we geen verdiepende analyses uitvoeren. Daarom is deze groep buiten beschouwing gelaten in de analyses naar geslacht.

Iets meer jongeren in de leeftijd 12-15 jaar hebben aan dit onderzoek deelgenomen, bijna vier op de tien. Ruim een kwart van de deelnemers heeft de leeftijd 16-20 jaar en een derde heeft de leeftijd 21-25 jaar ten tijde van het onderzoek.

In deze publiekssamenvatting zullen wij een paar inzichten over verschillen in geslacht en leeftijd in omvang, gevolgen en behoeften van jongeren delen. Voor de verdiepende analyses naar geslacht en leeftijd verwijzen we je naar het volledige rapport van Ipsos I&O.

1.4 Betrouwbare en toepasbare uitkomsten

De achtergrondkenmerken van de deelnemers laten zien dat de groep jongeren in eerste instantie geen volledige afspiegeling is van alle 12-25-jarigen in Nederland. Zo doen er bijvoorbeeld meer meisjes dan jongens mee aan het onderzoek. Om te kunnen generaliseren naar de gehele populatie Nederlandse jongeren tussen de 12-25 jaar oud is de data gewogen op zowel geslacht als leeftijd.

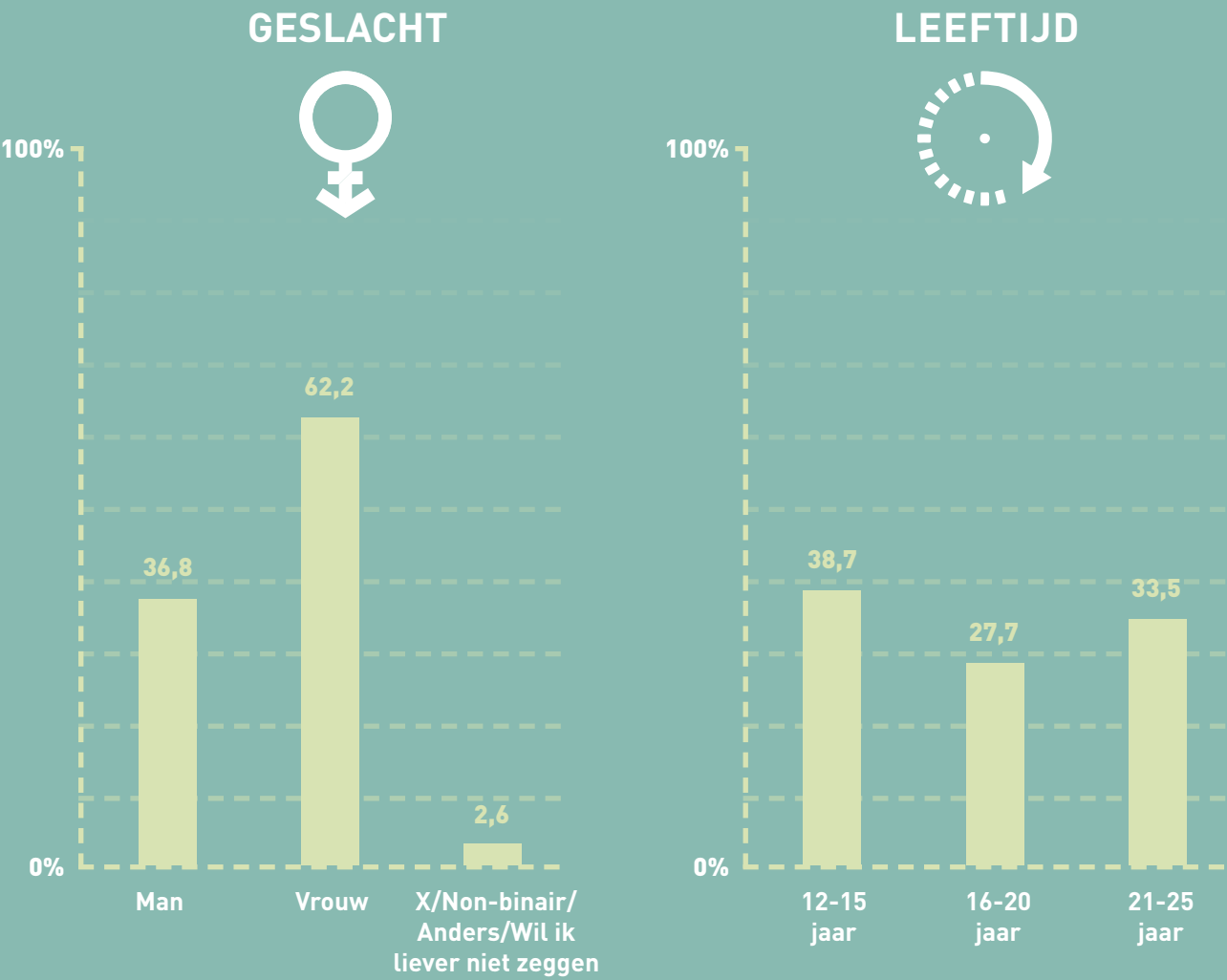
Om er zeker van te zijn dat we hebben gemeten wat we wilden meten (ook wel validiteit genoemd) hebben we, waar mogelijk, de cijfers uit dit onderzoek vergeleken met bestaand onderzoek naar online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie. Hier zien we grotendeels vergelijkbare cijfers.

Betrouwbaarheid geeft aan hoe waarschijnlijk het is dat een onderzoek dezelfde resultaten oplevert als je het opnieuw op precies dezelfde manier zou doen. In de analyses naar de omvang van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie is uitgegaan van een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent. Dit betekent dat we met 95% zekerheid kunnen zeggen dat de resultaten uit dit onderzoek ook gelden voor alle jongeren in Nederland tussen de 12 en 25 jaar. Dit betekent ook dat bij elk percentage een kleine onzekerheidsmarge hoort die we in dit rapport delen. Ook wanneer we de resultaten over de omvang doorvertalen naar absolute aantallen zullen we een onder- en bovengrens geven waarin het daadwerkelijke aantal Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar valt.

Deze publieksrapportage is gebaseerd op het uitgebreide **onderzoeksrapport** van Ipsos I&O in opdracht van- en in samenwerking met Fonds Slachtofferhulp.

Overzicht respons naar persoonskenmerken (geslacht en leeftijd)

Over de term slachtoffer

In dit rapport spreken we van jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt. We kiezen er bewust voor om zo min mogelijk de term ‘slachtoffer’ te gebruiken. Uit onderzoek en gesprekken met jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meemaken, blijkt namelijk dat deze term - in sommige gevallen - niet aansluit bij hoe zij hun ervaring duiden. Ook is het belangrijk om te benoemen dat niet alle jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meemaken hier ook gevolgen van ondervinden. Om recht te doen aan de beleving, leefwereld en het perspectief van jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meemaken, kiezen we voor deze bewoording. Tegelijkertijd erkennen we dat de impact van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie diepgaand kan zijn en dat erkenning en hulp cruciaal kunnen zijn.

2. Omvang van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie

Omvang

van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie onder Nederlandse jongeren (12-25 jaar)

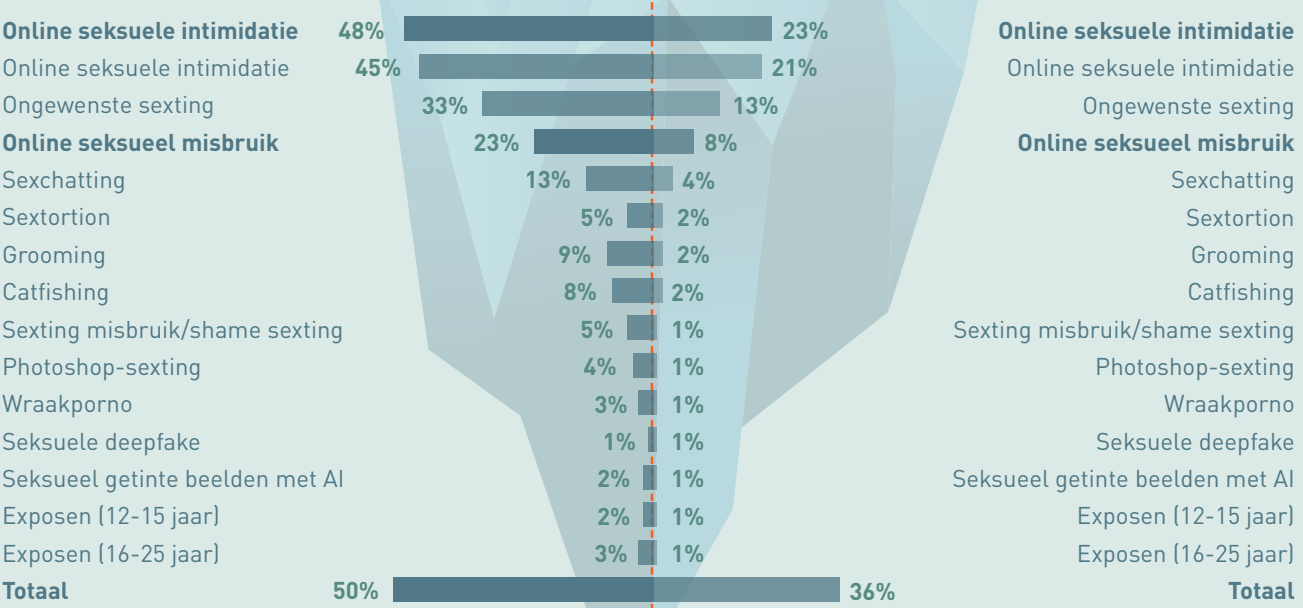
Ooit in hun leven Afgelopen 12 maanden

50%
1,46 - 1,57 miljoen jongeren
maakt in hun leven één of meerdere gebeurtenissen van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie mee.

25%
700.000 - 800.000 jongeren
maakte het afgelopen jaar één of meerdere gebeurtenissen van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie mee.

36%
1,03 - 1,14 miljoen jongeren
maakt in hun leven minimaal twee categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie mee.

5%
126.000 - 176.000 jongeren
maakte het afgelopen jaar minimaal twee categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie mee.

Online en fysiek
Van de jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meemaken:

28% maakt 28% in hun leven ook fysiek seksueel misbruik mee

houdt bij 8% het online seksueel misbruik verband met het fysiek seksueel misbruik **8%**

2.1 Omvang

2.1.1 Ooit in hun leven

50% - oftewel **1,46-1,57 miljoen** Nederlandse jongeren tussen de 12-25 jaar oud - maakt in hun leven online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie mee.

De helft van alle Nederlandse jongeren tussen de 12-25 jaar oud maakt in hun leven één of meerdere gebeurtenissen van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie mee. In absolute aantallen komt dit neer op zo'n 1,46 tot 1,57 miljoen jongeren.

Uitgesplitst naar geslacht maakt rond de 60% van de meisjes en 38% van de jongens tussen de 12-25 jaar oud in hun leven één of meerdere gebeurtenissen van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie mee. In absolute aantallen gaat het om 849.000 tot 919.000 meisjes en 540.000 tot 633.000 jongens.

Naarmate jongeren ouder worden, hebben zij vaker met één of meerdere gebeurtenissen van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie te maken gehad. Dit beeld zien we vooral terug tussen de levensjaren 12 en 18 jaar. Deze stijging is te verklaren doordat ze al langer actief zijn op sociale media en vaker online contact hebben met anderen en dus ook al langer het risico lopen om slachtoffer te worden van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie.

2.1.2 In de afgelopen twaalf maanden

25% - oftewel **700.000-800.000** Nederlandse jongeren tussen de 12-25 jaar oud - maakte in de afgelopen twaalf maanden online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie mee.

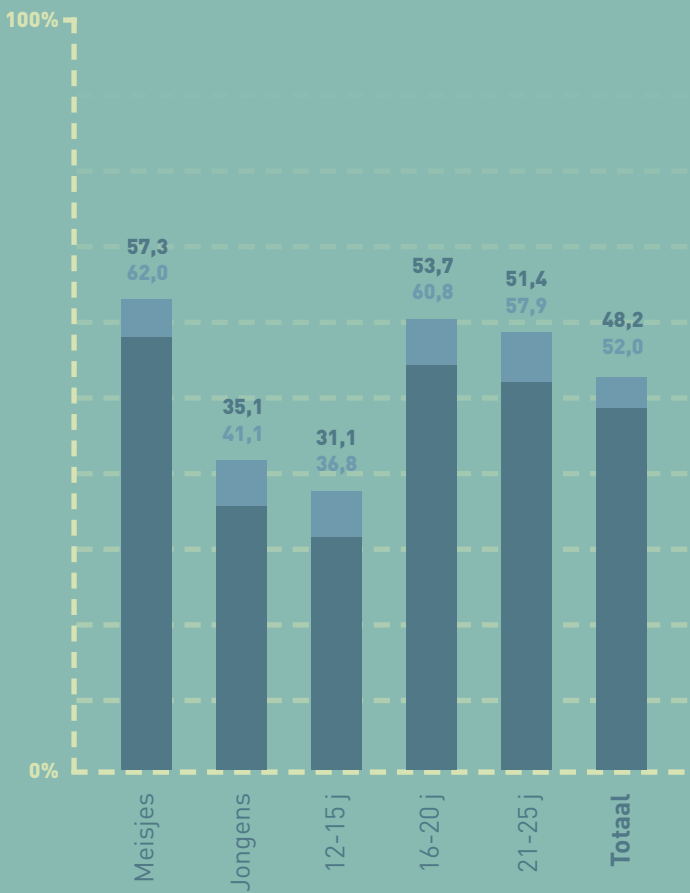
Een kwart van alle jongeren in de leeftijd 12-25 jaar heeft alleen al in de afgelopen twaalf maanden één of meerdere gebeurtenissen van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt. In absolute aantallen zijn dit ongeveer 700.000 tot 800.000 jongeren.

Ruim een kwart van de meisjes en een op de vijf jongens heeft te maken gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie in de afgelopen twaalf maanden. In absolute aantallen gaat het om 385.000 tot 450.000 meisjes en 275.000 tot 352.000 jongens.

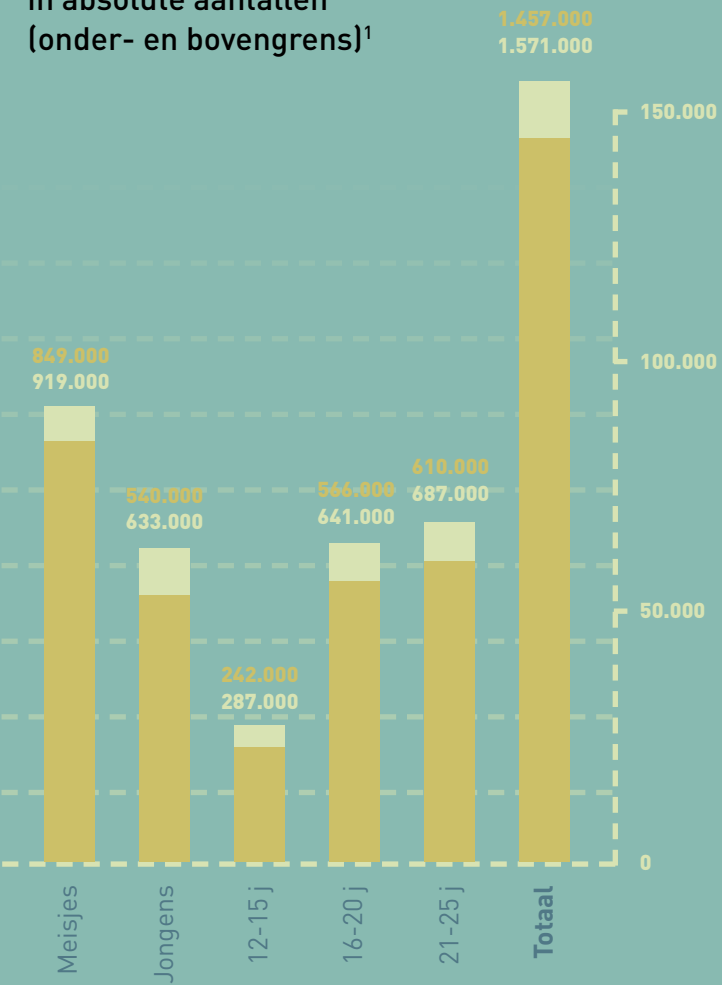
Jongeren tussen de 16 en 20 jaar oud hebben in de afgelopen twaalf maanden het vaakst online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt (29%). In absolute aantallen gaat het om 270.000 tot 338.000 16-20-jarigen.

Percentages en absolute aantallen in hun leven

Omvang 'ooit in hun leven' in percentages (onder- en bovengrens)

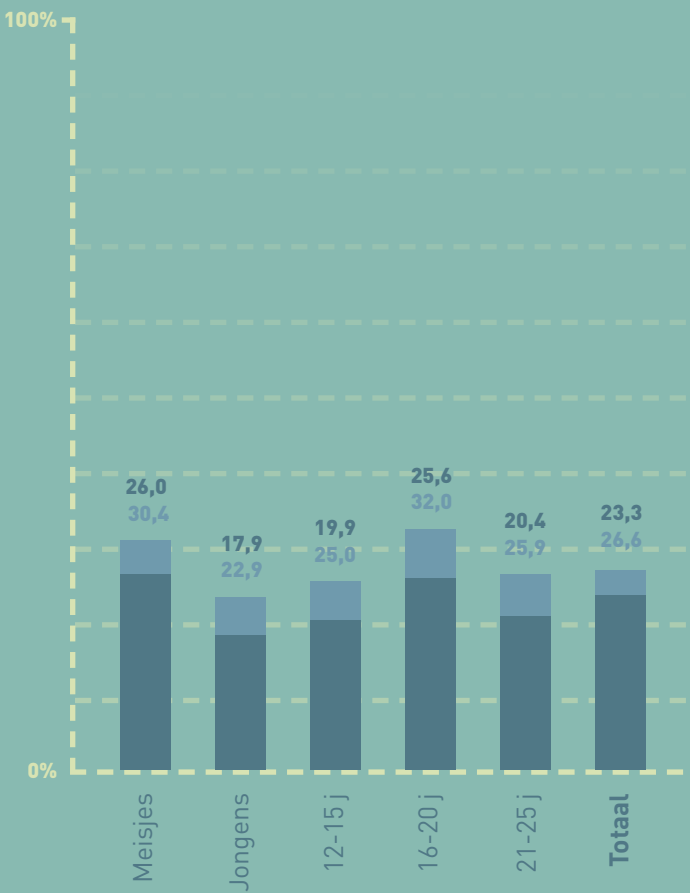

Omvang 'ooit in hun leven' in absolute aantallen (onder- en bovengrens)¹

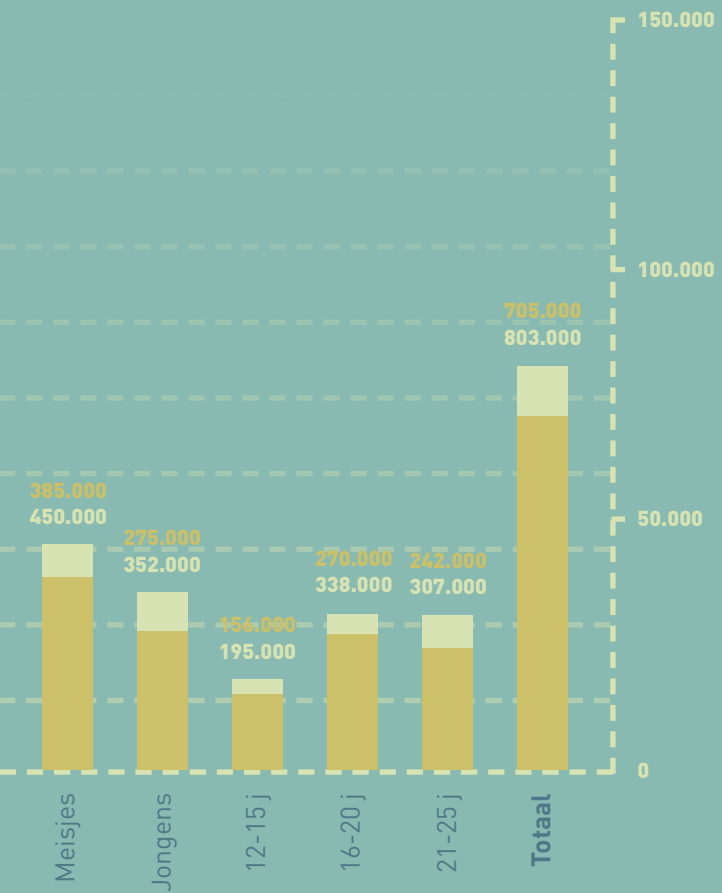

Percentages en absolute aantallen in de afgelopen 12 maanden

Omvang 'afgelopen 12 maanden' in percentages (onder- en bovengrens)

Omvang 'afgelopen 12 maanden' in absolute aantallen (onder- en bovengrens)

2.2 Meervoudig slachtofferschap

De voorwaarden van meervoudig slachtofferschap

Naast de omvang, kijken we ook naar meervoudig slachtofferschap. Meervoudig slachtoffer-schap is een fenomeen dat vanuit veel verschillende invalshoeken te bekijken is. In dit onderzoek definiëren we meervoudig slachtofferschap aan de hand van drie voorwaarden:

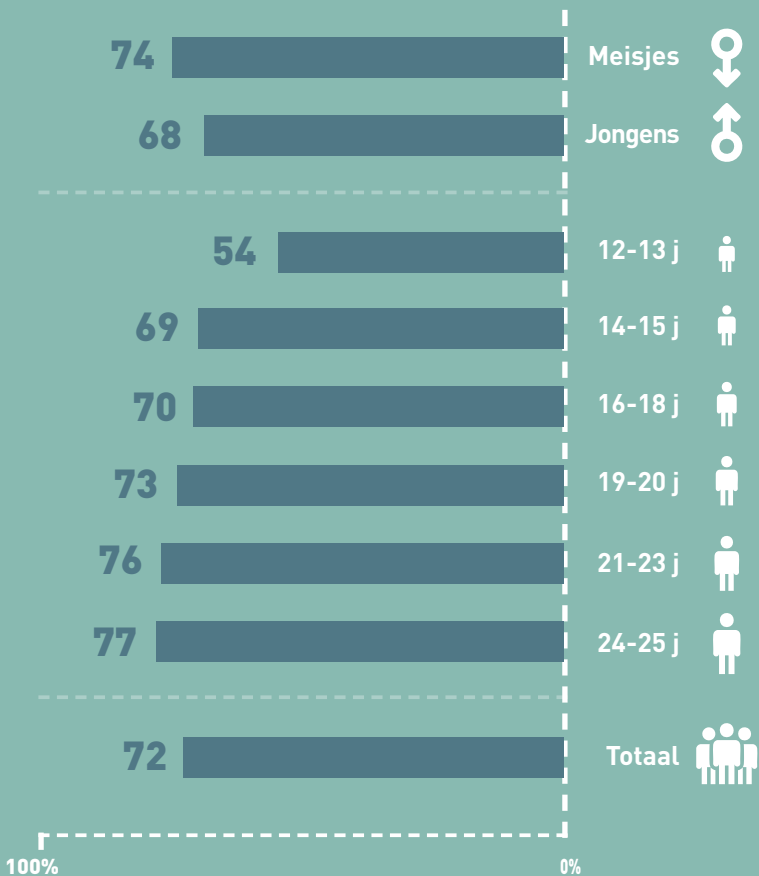
- 1 Een jongere heeft ooit in het leven minimaal twee verschillende categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt.
- 2 Een jongere heeft in de afgelopen twaalf maanden minimaal twee verschillende categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt.
- 3 Een jongere heeft in het leven te maken gehad met zowel online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie als offline seksueel misbruik.

2.2.1 Ooit in het leven

Bijna drie kwart van de jongeren van 12-25 jaar die online seksueel misbruik en/of online seksuele in-timidatie meemaken in hun leven, maken minimaal twee van de twaalf categorieën mee. Dit staat gelijk aan 36% - oftewel 1,03 miljoen tot 1,14 miljoen Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud.

In onderstaand figuur vind je ook de percentages jongeren per geslacht en in verschillende leeftijdsgroepen die minimaal twee van de twaalf categorieën meemaken. Meisjes krijgen vaker met meerdere categorieën van online seksueel mis-bruik en/of online seksuele intimidatie te maken dan jongens. Ook zien we dat dit vaker voorkomt bij jongeren boven de 19 jaar dan bij jongeren van 12 tot 13 jaar.

Meervoudig slachtofferschap ooit in het leven

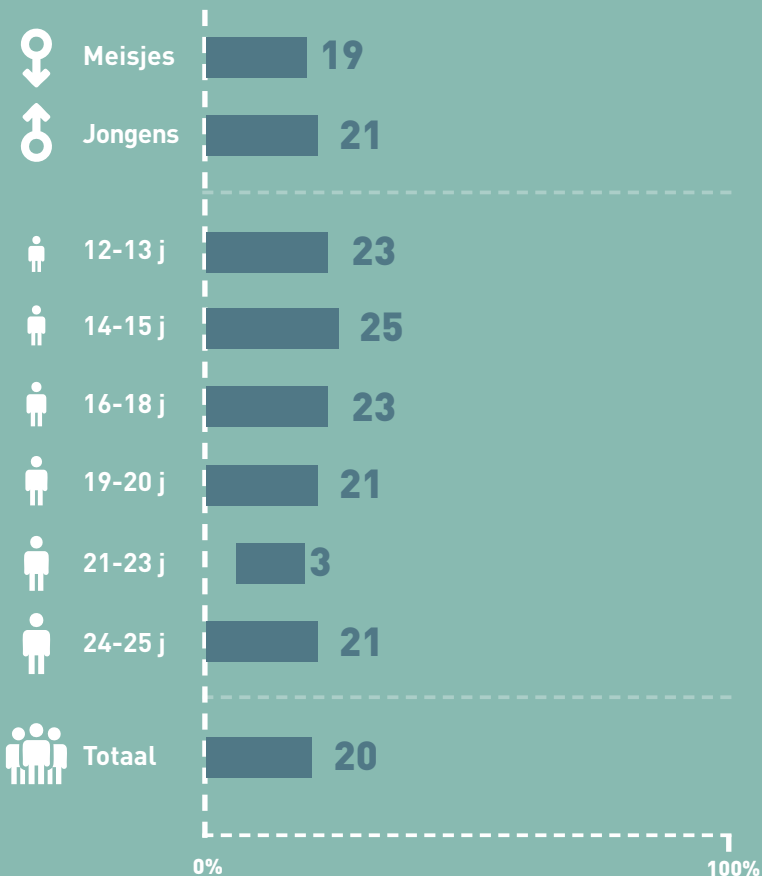

2.2.2 In de afgelopen twaalf maanden

Een op de vijf jongeren die in de afgelopen twaalf maanden online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie heeft meegemaakt, heeft meer dan één categorie meegemaakt. Dat is gelijk aan 5% van alle Nederlandse jongeren in de leeftijd 12-25 jaar. In absolute aantallen gaat het om 126.000 tot 176.000 jongeren.

Jongens en meisjes hebben in de afgelopen twaalf maanden ongeveer even vaak meerdere cate-gorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meegemaakt. Ook tussen de verschillende leeftijdsgroepen zijn er geen opval-lende verschillen zichtbaar.

Meervoudig slachtofferschap in de afgelopen twaalf maanden

2.2.3 Relatie online en fysiek seksueel misbruik

Ruim een kwart (28%) van de jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meemaken in hun leven, maken ook fysiek seksueel misbruik mee. Dit staat gelijk aan ongeveer 14% van alle Nederlandse jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud.

Ook blijkt dat jongeren die slachtoffer zijn van online seksueel misbruik vaker slachtoffer zijn van fysiek seksueel misbruik, dan jongeren die slachtoffer zijn van online seksuele intimidatie (37% t.o.v. 22%).

In de figuur hieronder vind je per geslacht en leeftijdsgroep het percentage jongeren dat zowel online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie als offline seksueel misbruik meemaken. Naar verhouding hebben meer meisjes (35%) dan jongens (15%) ervaring met zowel online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie als offline seksueel misbruik. Dit komt ook vaker voor bij meerderjarige jongeren versus minderjarige jongeren: tussen de 19 en 25 jaar heeft gemiddeld ongeveer één op de drie tot één op de vier jongeren beide vormen meegemaakt.

2.3 De verschillende categorieën

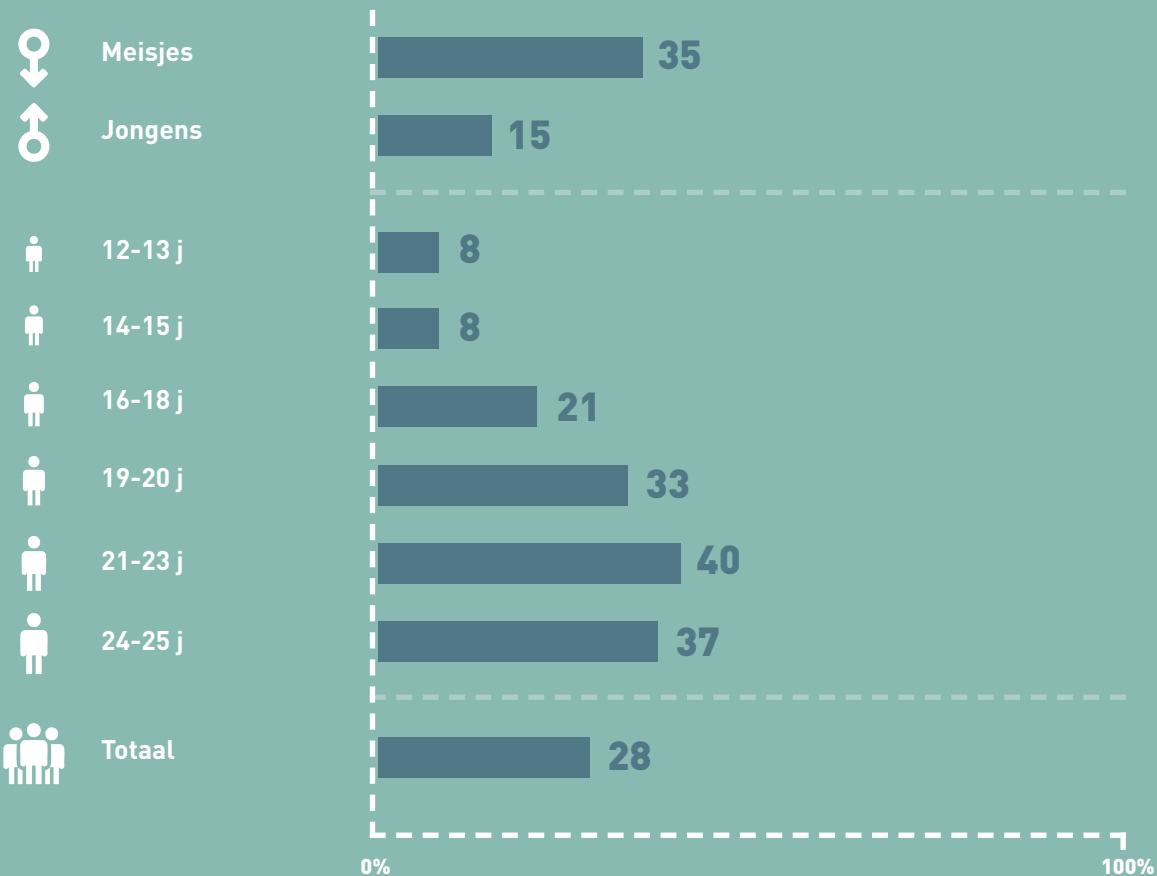
2.3.1 Meest voorkomende categorieën

De meest voorkomende categorie van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie is online seksuele intimidatie (excl. ongewenste sexting): bijna de helft van de jongeren maakt in hun leven mee dat zij online onprettig of soms schokkend seksueel benaderd worden. Bijvoorbeeld door ongewenste seksuele opmerkingen of het ongewild getoond krijgen van geslachtsdelen, billen of borsten. Op de tweede plek staat ongewenste sexting (wanneer jongeren zonder toestemming seksueel beeldmateriaal toegestuurd krijgen) en op de derde plek staat sexchatting (wanneer een volwassene een kind of jongere benadert met het oog op online seksueel contact).

Jongeren maken naar verhouding minder vaak vormen van online seksueel misbruik mee zoals sextortion, grooming en exposen. Ondanks dat het percentage jongeren dat online seksueel misbruik meemaakt relatief laag is in verhouding tot het percentage jongeren dat online seksuele intimidatie meemaakt, is het belangrijk te benoemen dat honderdduizenden jongeren in de afgelopen twaalf maanden en/of langer geleden online seksueel misbruik hebben meegemaakt.

De tabel hieronder laat zien hoeveel jongeren ooit in hun leven of in de afgelopen twaalf maanden te maken hebben gehad met de verschillende categorieën van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie.

Percentage jongeren dat zowel online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie als offline seksueel misbruik meemaakt

Jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie mee hebben gemaakt per categorie, in % en absolute aantallen

Categorie	Schatting omvang 'ooit in hun leven'		Schatting omvang 'afgelopen 12 maanden'	
	%	Absolute aantallen (onder- en bovengrens)	%	Absolute aantallen (onder- en bovengrens)
I. Online seksuele intimidatie	48%	1.385.000 – 1.498.000	23%	652.000 – 747.000
Online seksuele intimidatie ('[excl. ongewenste sexting])	45%	1.292.000 – 1.405.000	21%	579.000 – 671.000
Ongewenste sexting	33%	958.000 – 1.065.000	13%	360.000 – 437.000
II. Online seksueel misbruik	23%	650.000 – 745.000	8%	207.000 – 269.000
Sexchatting	13%	367.000 – 444.000	4%	96.000 – 140.000
Sextortion	5%	121.000 – 169.000	2%	36.000 – 65.000
Grooming	9%	228.000 – 292.000	2%	47.000 – 79.000
Catfishing	8%	212.000 – 274.000	2%	56.000 – 91.000
Sexting misbruik/shame sexting	5%	123.000 – 172.000	1%	27.000 – 53.000
Photoshop-sexting	4%	95.000 – 139.000	1%	28.000 – 55.000
Wraakporno	3%	82.000 – 123.000	1%	18.000 – 40.000
Seksuele deepfake	1%	28.000 – 54.000	1%	9.000 – 26.000
Seksueel getinte beelden met AI	2%	35.000 – 64.000	1%	17.000 – 39.000
Exposen (12-15 jaar)	2%	44.000 – 100.000	1%	12.000 – 48.000
Exposen (16-25 jaar)	3%	71.000 – 122.000	1%	– 41.000

2.3.2 Gebeurtenis met de meeste invloed

Aan de jongeren die meerdere gebeurtenissen van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt, vroegen we welke gebeurtenis de meeste invloed op hen heeft gehad. Voor bijna zes op de tien slachtoffers was de meest ingrijpende gebeurtenis een categorie van online seksuele intimidatie. Binnen deze hoofdcategorie werden ongeveer even vaak ongewenste sexting als online seksuele intimidatie (excl. ongewenste sexting) door jongeren aangegeven als meest impactvol.

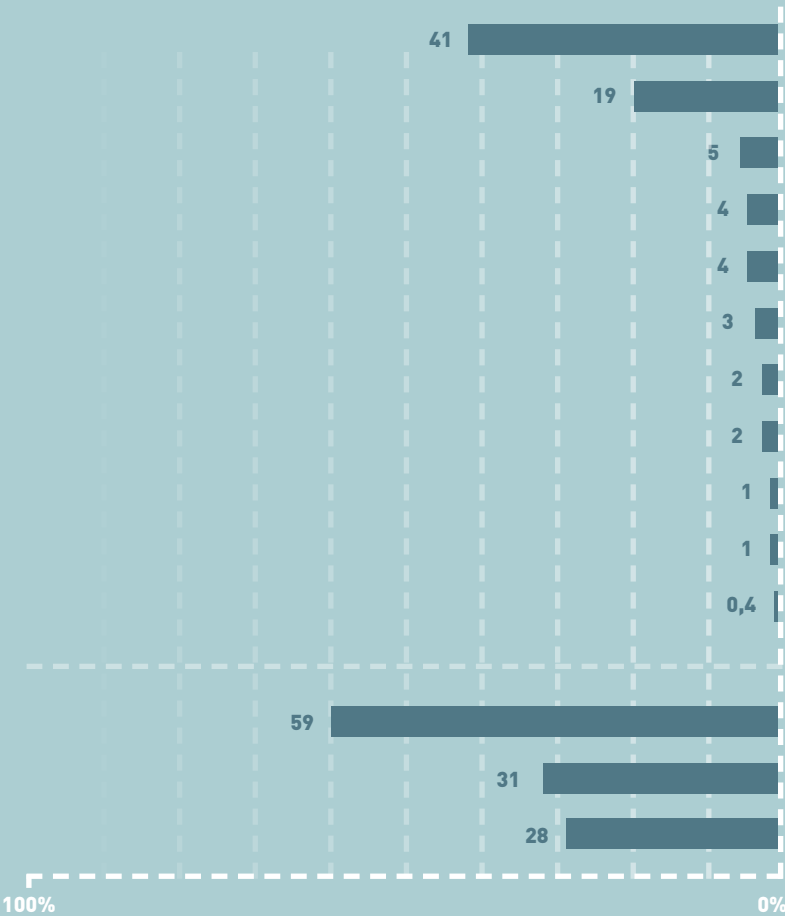
Voor vier op de tien jongeren had een gebeurtenis binnen de hoofdcategorie online seksueel misbruik de grootste impact. Op nummer één staat sexchatting, gevolgd door catfishing en sextortion en grooming.

Het is belangrijk om te benoemen dat de gebeurtenis die jongeren aangeven als de meest impactvolle gebeurtenis, beïnvloed kan zijn door de mate waarin jongeren deze gebeurtenis meemaken. Om nog betere uitspraken te kunnen doen over de gebeurtenis met de meeste invloed is nader onderzoek nodig.

Gebeurtenis met de meeste invloed

I. Online seksueel misbruik

- Sexchatting
- Catfishing
- Sextortion
- Grooming
- Photoshop sexting
- Sexting misbruik of shame sexting
- Exposen
- Wraakporno
- Seksuele deepfake
- Seksueel getinte beelden met AI

II. Online seksuele intimidatie

- Online seksuele intimidatie
- Ongewenste sexting

2.3.3 Frequentie

Aan de jongeren die ooit in hun leven één of meerdere gebeurtenissen van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meemaakt, vroegen we hoe vaak dit gebeurde. Ongeveer de helft van de jongeren die online seksueel misbruik meemaakt heeft heel af en toe/

eenmalig te maken gehad met grooming, sex-chatting of catfishing. Bijna een derde ervaart ten minste één van deze vormen maandelijks of vaker, met de hoogste maandelijkse frequentie bij grooming en sexchatting. Een kleinere groep, variërend van 3% tot 8%, geeft aan dit (bijna) dagelijks mee te maken.

Meer dan de helft van de jongeren die online seksuele intimidatie meemaakt, maakt heel af en toe of eenmalig mee dat zij tegen hun wil seksueel beeldmateriaal toegestuurd krijgen (ongewenste

sexting), dat ze billen, geslachtsdelen of borsten te zien krijgen of seksuele opmerkingen krijgen. Bijna een op de drie ervaart het echter regelmatig—maandelijks, wekelijks of zelfs (bijna) dagelijks.

Frequentie van de top-3 gebeurtenissen voor online seksueel misbruik

Online seksueel misbruik			
Frequentie	Grooming	Sexchatting	Catfishing
(Bijna) dagelijks	8%	5%	3%
Wekelijks	9%	10%	6%
Maandelijks	18%	18%	14%
Jaarlijks	13%	16%	18%
Heel af en toe/eenmalig	48%	47%	52%
Wil ik liever niet zeggen	5%	4%	7%

Frequentie van de top-3 gebeurtenissen voor online seksuele intimidatie

Online seksuele intimidatie			
Frequentie	Ongewenste sexting	Iemand liet online billen, geslachtsdelen of borsten aan jou zien, terwijl jij hier niet om vroeg	Iemand zei online iets seksueels tegen je waar jij je niet fijn bij voelde
(Bijna) dagelijks	8%	5%	3%
Wekelijks	9%	10%	6%
Maandelijks	18%	18%	14%
Jaarlijks	13%	16%	18%
Heel af en toe/eenmalig	48%	47%	52%
Wil ik liever niet zeggen	5%	4%	7%

Deze resultaten laten zien dat jongeren zowel incidenteel als structureel met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie te maken krijgen.

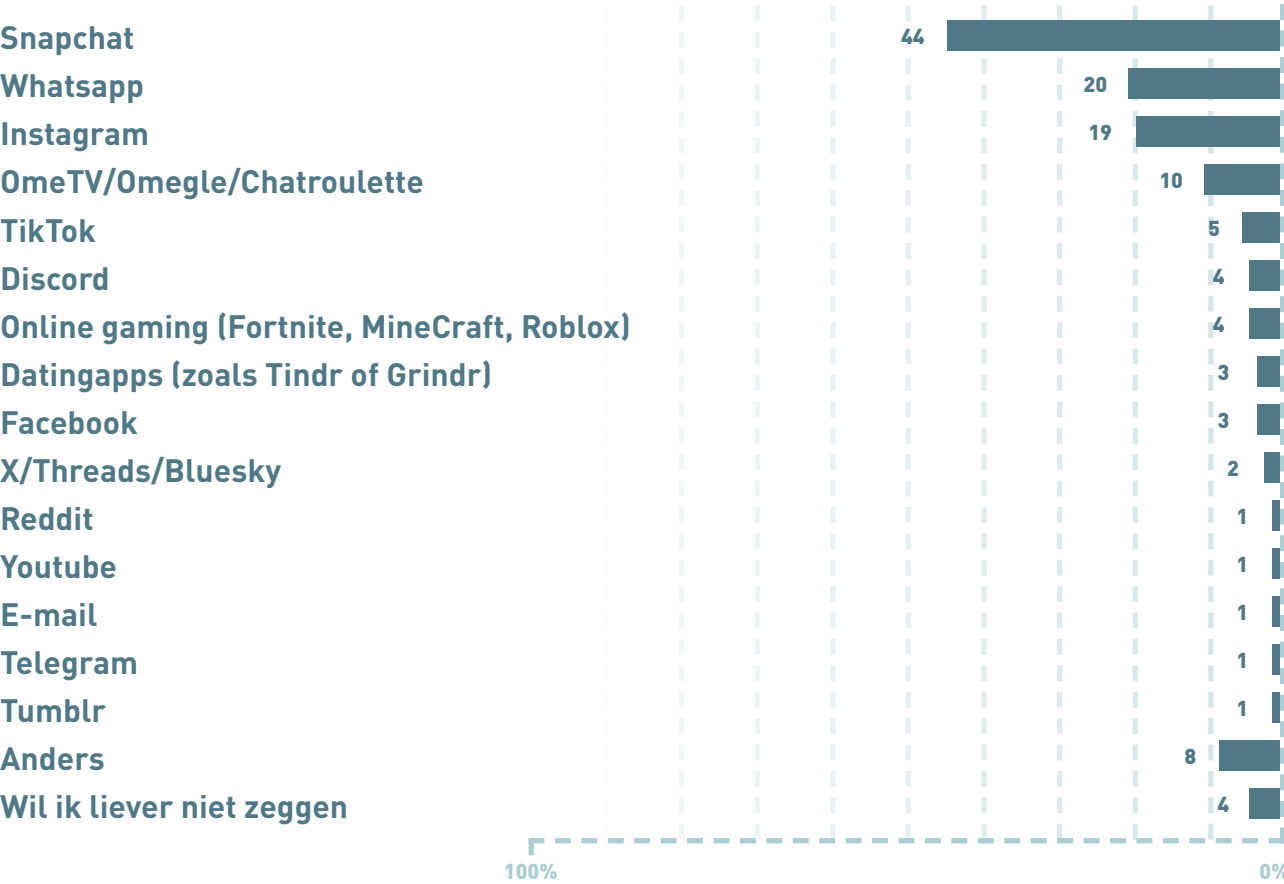
2.4 Waar en wie

2.4.1 Platformen

In het figuur hieronder is een overzicht te zien van de platformen waar online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie plaatsvindt.

De drie meest genoemde platformen zijn Snapchat, Whatsapp en Instagram. Onder ‘andere de platformen’ noemen jongeren Airdrop, de berichtendienst Kik, Habbo Hotel en Skype. Ook geven jongeren aan dat beeldmateriaal offline gedeeld wordt, waarbij bijvoorbeeld een klasgenoot een foto of filmpje op de telefoon laat zien aan anderen.

Platformen waarop online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie plaatsvindt

Jongeren maken op Instagram vaker online seksueel misbruik mee dan online seksuele intimidatie (24% tegenover 16%). Dit patroon zien we ook terug bij TikTok, X (voorheen Twitter), Facebook, e-mail en Telegram. Op deze kanalen maken jongeren signifi-

cant vaker online seksueel misbruik mee dan online seksuele intimidatie. Meisjes maken vaker online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie mee via Instagram en Snapchat. Jongens maken het vaker mee op X, Discord, Reddit en dating apps.

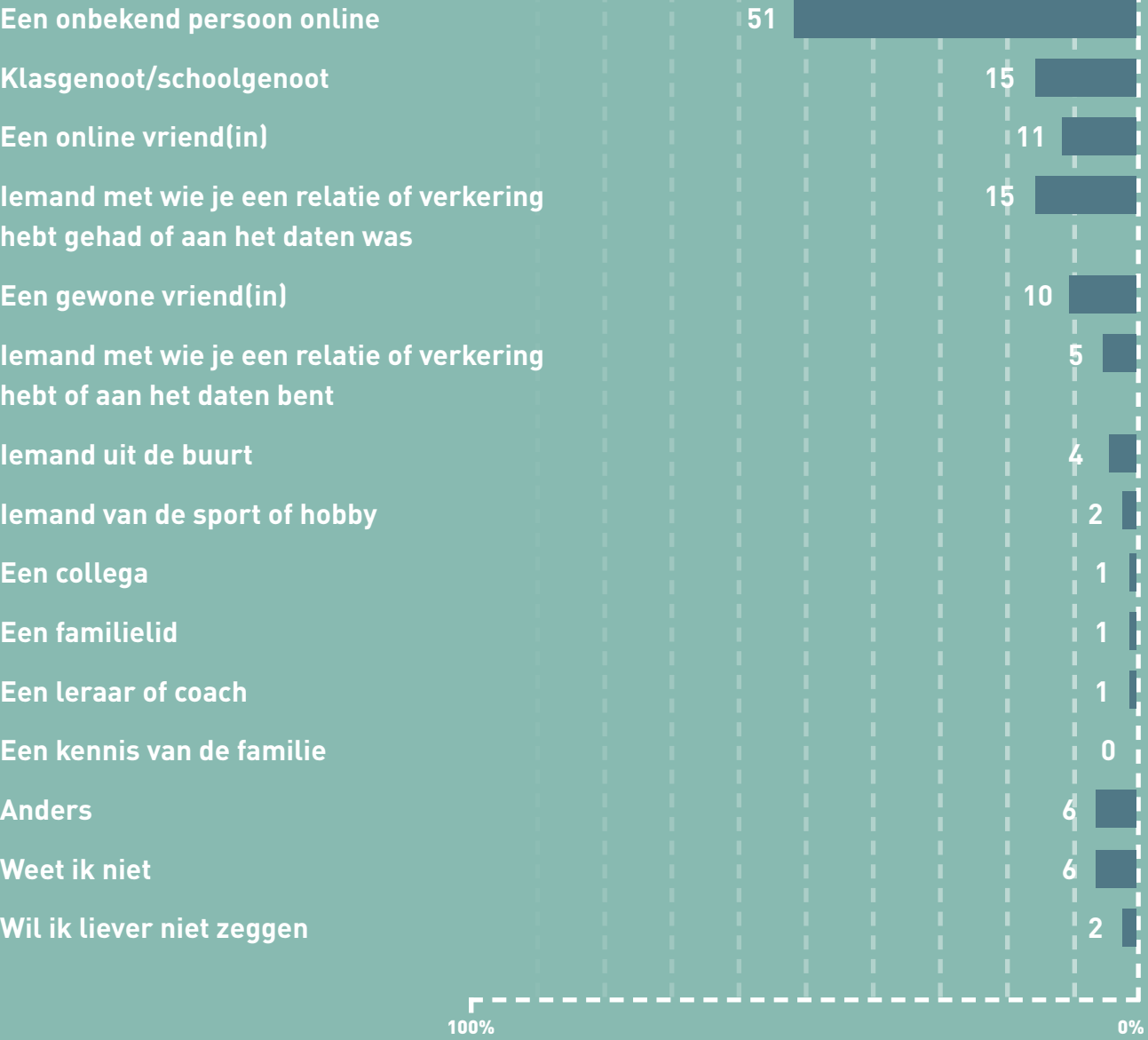
12-15-jarigen	16-20-jarigen	21-25- jarigen
worden het vaakst slachtoffer van online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie via		
TikTok, WhatsApp en in online games zoals Fortnite en Minecraft	Instagram en Snapchat	X

2.4.2 Plegers

Ongeveer de helft van de jongeren heeft te maken met een onbekende pleger, de overige plegers zijn bekenden. Bekenden zijn vooral klasgenoten, een online vriend(in), een ex-partner of een gewone vriendin.

In vergelijking met jongeren die online seksuele intimidatie meemaken, is bij jongeren die online seksueel misbruik meemaken de pleger vaker ‘iemand met wie je een relatie of verkering hebt gehad of aan het daten was’ (14% t.o.v. 9%) en ‘een online vriend of vriendin’ (15% t.o.v. 9%).

Type pleger

3. Gevolgen en behoeften

Gevolgen en behoeften

van Nederlandse jongeren (12-25 jaar)
na online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie

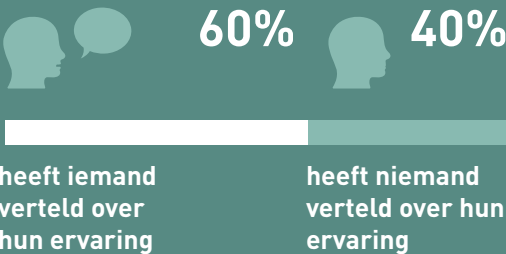
Top 5 gevolgen

- 1 Angst voor het oordeel van anderen als ze zouden vertellen over de gebeurtenis
- 2 Niet durven te vertellen over de gebeurtenis tegen de mensen om hen heen
- 3 Minder vertrouwen in mensen
- 4 Schaamte
- 5 Minder veilig voelen

Top 5 van de personen aan wie ze vertellen

- 1 Een vriend(in)
- 2 (Een van) de ouders
- 3 Familielid
- 4 Iemand met wie ze een relatie of verkering hebben
- 5 Een psycholoog of andere hulpverlener

Erover praten

Top 5 hulpbehoeften

- 1 Begrip en erkenning van vrienden
- 2 Steun van familie en vrienden
- 3 Begrip en erkenning van familie
- 4 Dat de pleger gestraft wordt
- 5 Lotgenotencontact

Jongeren die online seksueel misbruik meemaken, geven vaker aan dat ze behoefte hebben aan informele en/of formele hulp dan jongeren die te maken hebben met online seksuele intimidatie.

3.1 Korte en lange termijn gevolgen

Ruim zeven op de tien jongeren ervaart één of meerdere gevolgen direct na online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie. Nu nog steeds ervaart bijna de helft van de jongeren gevolgen van hun ervaring.

Top vijf van de ervaren gevolgen, op zowel de korte als de lange termijn

- 1 Angst voor het oordeel van anderen als ze zouden vertellen over de gebeurtenis
- 2 Niet durven vertellen over de gebeurtenis tegen de mensen om hen heen
- 3 Minder vertrouwen in mensen
- 4 Schaamte
- 5 Minder veilig voelen

Overzicht gevolgen op de korte- en lange termijn

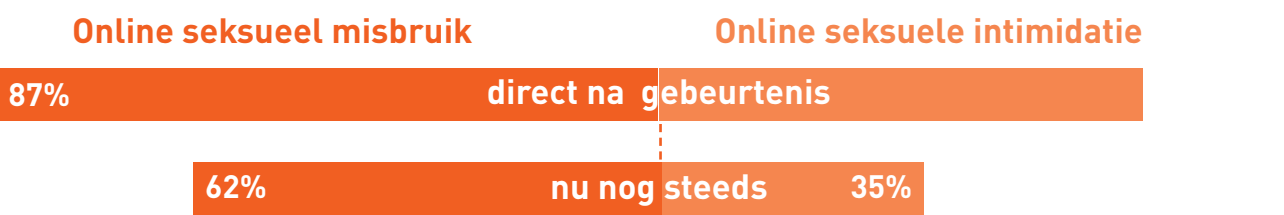
		korte termijn	lange termijn
Emotioneel	Je had minder vertrouwen in mensen	39%	23%
	Je schaamde je voor wat jou is aangedaan of is overkomen	37%	18%
	Je voelde je minder veilig, dit kan op het internet zijn, maar ook in het echte leven	36%	17%
	Je voelde je schuldig voor wat jou is aangedaan of is overkomen	25%	12%
	Je had het gevoel er alleen voor te staan	24%	7%
	Je voelde je vaker boos of verdrietig of je voelde je niet als jezelf	23%	7%
	Je at of sliep minder goed door wat je meemaakte	17%	5%
	Je was in de war over je eigen seksuele gevoelens	15%	5%
	Je was minder gemotiveerd en presteerde minder goed op bijvoorbeeld school, werk of tijdens sportactiviteiten	12%	5%
	Je voelde je onbegrepen door je familie en/of vrienden	12%	7%
Relationeel	Je was bang voor het oordeel van anderen als je zou vertellen over de gebeurtenis	41%	22%
	Je durfde er niet over te vertellen tegen de mensen om je heen	40%	17%
	Je vond het moeilijk om 'nee' te zeggen of te zeggen als je iets niet wil tijdens online of offline contact met anderen	24%	11%
	Je was thuis meer gespannen en chagrijnig of maakte sneller ruzie	19%	4%
	Je praatte minder met je familie	18%	4%
	Je zocht minder contact met vrienden of klasgenoten of haalde minder plezier uit het contact	13%	4%
Sociaal	Je plaatste minder foto's, filmpjes of andere berichten op sociale media	20%	13%
	Je was minder online en/of op sociale media	19%	7%
	Je had een of meerdere sociale media accounts verwijderd	13%	10%
	Iets anders wat hier niet genoemd staat	5%	3%

Drie kwart van de meisjes en twee derde van de jongens geeft aan dat zij direct na de gebeurtenis één of meerdere gevolgen ervaren. Die gevolgen nemen met de tijd af, vooral bij jongens. Ten tijde van het onderzoek merkt nog een derde van de jongens gevolgen, tegenover de helft van de meisjes.

Op de lange termijn ervaren 12-15-jarigen - vaker dan 16-25-jarigen - de volgende gevolgen: boosheid, verdriet of het gevoel niet jezelf te zijn, thuis meer gespannen of chagrijnig zijn of sneller ruziemaken en slechter slapen of minder goed eten. 21-25-jarigen vinden het, in vergelijking met 12-20-jarigen, direct na de gebeurtenis moeilijker om grenzen aan te geven (30%). In vergelijking met 12-15-jarigen hebben zij ook vaker het gevoel er alleen voor te staan (27% t.o.v. 19%) en zijn ze vaker in de war over hun eigen seksuele gevoelens (18% t.o.v. 11%).

In een open antwoordveld worden verschillende korte- en lange termijn gevolgen genoemd die duiden op een verwijtende overtuiging over het slachtoffer-schap. Zo wordt onder andere het gevoel "een zonde te hebben begaan" en "walging van mezelf" beschreven. Ook wordt stress, onzekerheid, angst, paniek en slecht slapen beschreven. Enkele jongeren geven aan dat de klachten verminderden doordat ze hierover konden praten met naasten.

3.2 Verschil in de mate van korte- en lange termijn gevolgen na online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie

Jongeren die online seksueel misbruik hebben meegemaakt ervaren alle gevolgen in grotere mate dan jongeren die online seksuele intimidatie hebben meegemaakt. Dit verschil is het grootst bij:

- 1 Schaamte voor wat er is gebeurd (korte termijn: 55% t.o.v. 24%, lange termijn: 27% t.o.v. 12%),
- 2 Angst voor het oordeel van anderen (korte termijn: 59% t.o.v. 28%, lange termijn: 34% t.o.v. 14%)
- 3 Een minder veilig gevoel, zowel offline als online (korte termijn: 54% t.o.v. 24%, lange termijn: 27% t.o.v. 11%).

3.3 Meervoudig slachtoffer-schap en gevolgen

Jongeren die in hun leven of in de afgelopen twaalf maanden meerdere categorieën van online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie of zowel online als fysiek seksueel misbruik hebben meegemaakt, ervaren direct na de gebeurtenis en nu nog steeds in grotere mate gevolgen dan jongeren die eenmalig met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie te maken hebben gehad.

Het verschil in de mate waarin deze jongeren gevolgen ervaren is het sterkst bij:

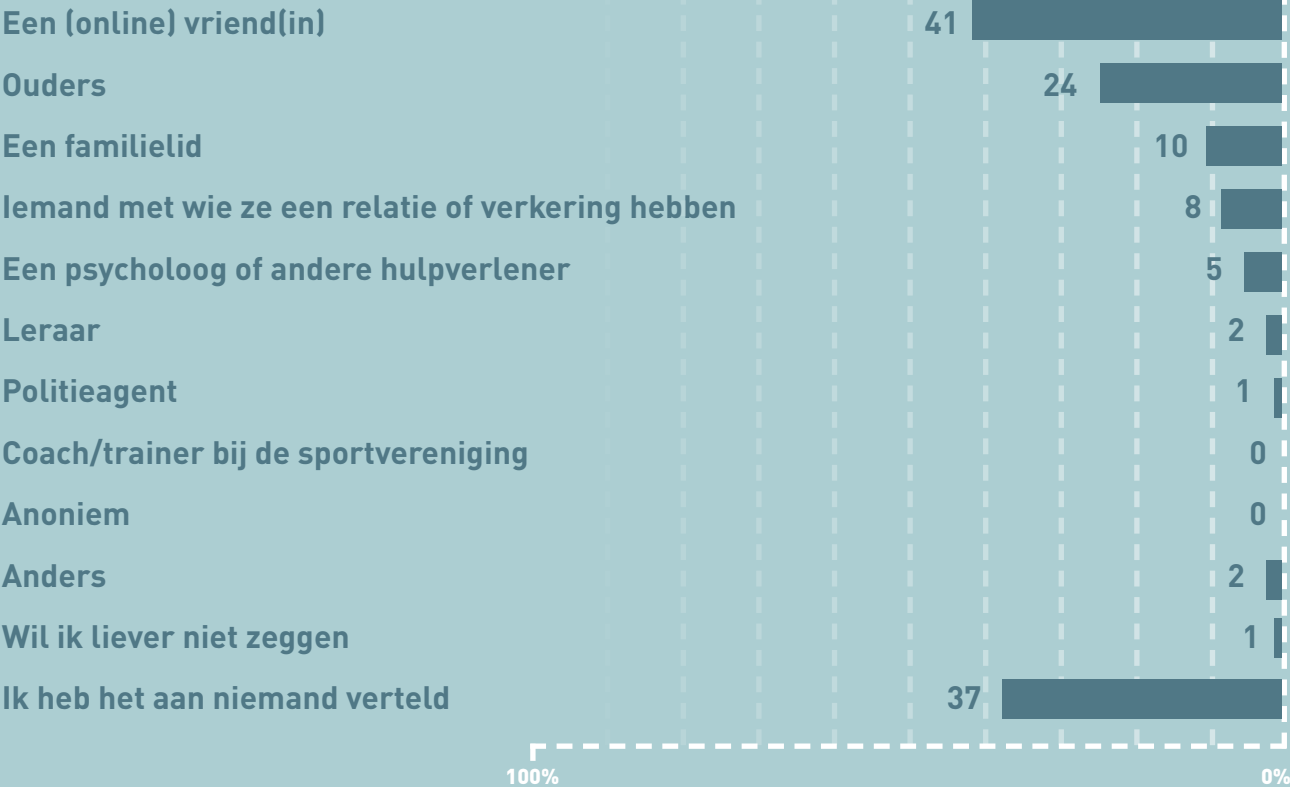
- 1 Een minder veilig gevoel (op de korte termijn ervaart 42% van de jongeren die meervoudig slachtoffer worden dit gevolg t.o.v. 15% van de jongeren die eenmalig slachtoffer worden)
- 2 Minder vertrouwen in mensen (op de lange termijn ervaart 28% van de jongeren die meervoudig slachtoffer worden dit gevolg t.o.v. 8% van de jongeren die eenmalig slachtoffer worden).

3.4 Praten over de gebeurtenis

Zes op de tien jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meemaken delen hun ervaring met een ander. Deze jongeren delen de gebeurtenis het vaakst

met iemand in hun (directe) omgeving, zoals een vriend(in), hun ouders, of een familielid. Relatief weinig jongeren hebben over de gebeurtenis gepraat met een professional, zoals een hulpverlener, een leraar op school, of een politieagent. Een relatief grote groep jongeren heeft aan niemand verteld over de gebeurtenis.

Aan wie heb je het verteld?

Meisjes die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt delen hun ervaring vaker met anderen dan jongens (65% versus 50%).

Ze vertellen het vooral aan een vriend(in) (48% van de meisjes vs. 29% van de jongens), iemand met wie ze een relatie hebben (10% vs. 4%) of aan een psycholoog (7% vs. 3%).

Ook leeftijd speelt een rol. Jongere slachtoffers vertellen vaker over de gebeurtenis dan 16-plussers. Van de 12 tot 15-jarigen heeft ruim twee derde (69%) met iemand over de gebeurtenis gepraat, van de 16 tot 20-jarigen 62% en van de 21 tot 25-jarigen 53%.

Jongeren die direct na de gebeurtenis behoefte hadden aan hulp of ondersteuning, hebben vaker gepraat over de gebeurtenis met anderen dan jongeren die geen hulpbehoefte voelden. Van de eerste groep deelt 70% hun ervaring met iemand, tegenover 48% van de slachtoffers zonder hulpbehoefte.

3.5 Informele en formele hulpbehoeften

Bijna zes op de tien jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meemaken had direct na de gebeurtenis behoefte aan ondersteuning. Hoewel de behoeften over tijd minder zijn geworden, heeft ruim een kwart (28%) nu nog steeds behoefte aan ondersteuning.

De grootste hulpbehoeften betreffen informele hulpbehoeften, waaronder begrip en erkenning van vrienden, steun van familie en vrienden, begrip en erkenning van familie en lotgenotencontact.

In de onderstaande figuur is een overzicht van de informele en formele hulpbehoeften van jongeren direct na de gebeurtenis of op het moment van het onderzoek.

		Direct na de gebeurtenis	Nu nog steeds
Informeel	Begrip en erkenning van vrienden	38%	15%
	Steun van familie en/of vrienden	33%	12%
	Begrip en erkenning van familie	30%	13%
	Dat de dader gestraft zou worden	19%	11%
	Praten met mensen die iets vergelijkbaars hebben meegemaakt (lotgenotencontact)	16%	7%
	Lezen van verhalen van anderen die ook online seksueel misbruik hebben meegemaakt	15%	8%
	Informatie, bijvoorbeeld over de betekenis van online seksueel misbruik of waar je hulp kunt vinden	14%	8%
	Hulp op school	12%	5%
Formeel	Hulp bij het vertellen van wat ik meemaakte aan mijn familie	11%	4%
	Praten met een psycholoog, therapeut of andere hulpverlener	9%	7%
	Contact met de politie, zoals aangifte doen	7%	3%
	Juridische hulp, zoals van een advocaat	2%	2%
	Medische hulp, zoals bij een huisarts	2%	2%

Formele hulpbehoeften blijven het langst bestaan. Van de jongeren die direct na de gebeurtenis behoefte hadden aan het praten met een psycholoog (9%), heeft ongeveer drie kwart deze behoefte nu nog steeds.

Een op de vijf jongeren had direct na de gebeurtenis de behoefte dat de plegger gestraft wordt. Meer onderzoek is nodig om te bepalen hoe jongeren 'het straffen van de plegger' interpreteren. Ze kunnen ook een sociale straf of straffen via school bedoelen, want slechts 7% van de jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meemaken hebben de formele hulpbehoefte tot het doen van melding of aangifte bij de politie. Vier procent van de slachtoffers heeft daadwerkelijk aangifte of melding gedaan van de gebeurtenis. Jongeren die online seksuele intimidatie meemaken doen minder vaak aangifte dan jongeren die online seksueel misbruik meemaken (1% t.o.v. 7%).

In een open antwoordveld schreven jongeren de onderstaande behoeften.

Meisjes (57%) hebben zowel op de korte als de lange termijn meer behoefte aan zowel informele als formele ondersteuning dan jongens (47%).

Zij hebben meer behoefte aan:

- Het praten met een psycholoog
- Steun van familie en/of vrienden
- Dat de pleger gestraft wordt
- Lotgenotencontact
- Het lezen van verhalen van anderen die ook met online seksueel misbruik te maken hebben gehad.

3.6 Verschillen in behoeften tussen online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie

Jongeren die online seksueel misbruik hebben meegemaakt, geven vaker aan dat ze behoefte hebben aan informele en/of formele hulp dan jongeren die online seksuele intimidatie hebben meegemaakt, zowel direct na de gebeurtenis als nu nog steeds. Zo heeft 69% van deze jongeren direct na de gebeurtenis behoefte aan informele steun, zoals een gesprek met iemand uit hun omgeving. Bij slachtoffers van online seksuele intimidatie is dat 44%.

De verschillen in hulpbehoeften tussen jongeren die te maken hebben gehad met online seksueel misbruik ten opzichte van online seksuele intimidatie zijn het grootst bij:

- Het straffen van de pleger (direct na: 31% t.o.v. 11%, nu nog steeds: 19% t.o.v. 5%)
- Begrip en erkenning van familie (direct na: 41% t.o.v. 22%, nu nog steeds: 22% t.o.v. 6%)
- Steun van familie en vrienden (direct na: 45% t.o.v. 25%, nu nog steeds: 20% t.o.v. 7%).

Jongste leeftijdsgroep heeft grootste behoefte aan steun

Jongeren van 12-15 jaar hebben vaker behoefte aan ondersteuning na online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie dan oudere leeftijdsgroepen – zowel direct na de gebeurtenis als op het moment van het onderzoek. Het gaat hierbij vooral om informele steun, zoals erkenning en hulp van familie, vrienden en school.

Leeftijdsgroep	Korte termijn	Lange termijn
12-15-jarigen	71%	41%
16-20-jarigen	57%	28%
21-25-jarigen	52%	23%

Dit betreffen vooral informele hulpbehoeften, zoals:

- Steun van familie en vrienden;
- Begrip en erkenning van familie en vrienden;
- Hulp bij het vertellen aan familie over wat ze meemaakten;
- Hulp op school, zoals van een leraar, mentor of vertrouwenspersoon.

3.7 Informatie en communicatiebehoeften

Bij zes op de tien jongeren wordt er in hun omgeving wel eens over online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie gesproken. Bij meisjes (63%) gebeurt dat meer dan bij jongens (54%). Hoe ouder jongeren zijn, hoe minder er in hun omgeving over online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie gesproken wordt.

Ruim een derde van de jongeren (37%) praat op school over online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie. Bij een kwart van de jongeren gebeurt dit thuis (25%) of bij vrienden (23%).

Aan alle jongeren tussen de 12 en 25 jaar oud is gevraagd of ze nog informatie missen over online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie. Dit zijn de drie meest voorkomende thema's:

- 1** Meer voorlichting en informatie op school. Zo zegt een jongere: "Ik denk dat er meer

toelichting nodig is al in de onderbouw van de middelbare school, ter preventie."

- 2** Concrete informatie of stappen aanbieden met betrekking tot online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie. Met name informatie over waar je terecht kan, hoe je online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie herkent en wat je kunt doen als je slachtoffer bent. Zo werden deze voorbeelden gegeven door jongeren: "Meer awareness. Dat je weet dat jij niet schuldig bent," en "Dat je beter weet wat je kunt doen en waar je naar-toe kunt".

- 3** Jongeren geven aan dat er behoefte is aan meer voorlichting en ondersteuning voor ouders: "Voor ouders is het vaak een gevalletje: 'we kunnen er toch niks tegen doen, dus laat maar gaan.'" "Met meer steun van mijn ouders was ik misschien wel naar de politie gegaan." "Ik heb het idee dat veel ouders niet weten hoe ze hun kinderen kunnen beschermen."

De mening van jongeren die geen online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt

Meer dan de helft van de jongeren die geen online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben meegemaakt, is van mening dat je online seksueel misbruik kunt voorkomen. Jongens vinden dit vaker dan meisjes (63% t.o.v. 50%).

De meeste jongeren die geen ervaring hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie, geven aan dat ze bij iemand terecht zouden kunnen als ze hier wél mee te maken krijgen. Negen op de tien jongeren voelen die steun in hun omgeving; slechts één procent denkt van niet.

4. Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusie

De resultaten maken duidelijk dat online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie geen individuele problemen zijn, maar een maatschappelijk probleem waarvoor we als samenleving gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen. Tussen de 1,46 en 1,57 miljoen jongeren tussen de 12 en 25 jaar krijgen hier in hun leven mee te maken. Alleen al in de afgelopen twaalf maanden ging het om 700.000 tot 800.000 jongeren. Bovendien zien we dat online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie samenhangen met fysiek seksueel misbruik. Dit betekent dat het om een urgent maatschappelijk probleem gaat, waar we niet van weg kunnen kijken.

Online seksuele intimidatie komt het vaakst voor, maar ook online seksueel misbruik treft honderdduizenden Nederlandse jongeren van 12 tot 25 jaar oud. En de impact op een jong leven is voor velen van hen groot. Jongeren kampen direct na de gebeurtenis met onder andere gevoelens van angst, schaamte en het verlies van vertrouwen. Ze voelen zich minder veilig, vinden het moeilijker om grenzen aan te geven en zijn angstig voor het oordeel van anderen. Deze gevolgen blijven ook

op de lange termijn aanwezig. Niet alleen benadrukken deze cijfers hoe belangrijk het is om online seksueel misbruik serieus te nemen, het onderstreept ook dat we online seksuele intimidatie niet mogen bagatelliseren en daarmee normaliseren.

Jongeren hebben op de korte en lange termijn de grootste behoefte aan steun uit hun directe omgeving. Ouders, verzorgers, vrienden en scholen spelen hierin een sleutelrol. Tegelijkertijd zwijgen nog veel jongeren over wat hen overkomt. Dit benadrukt het belang van een open en veilige omgeving waarin erkenning, begrip, de afwezigheid van een veroordelende reactie en duidelijke informatie centraal staan. Behoeften aan professionele hulp, zoals bijvoorbeeld een gesprek met een psycholoog, zijn met name op de lange termijn essentieel. Daarom is het belangrijk dat ook daar voldoende tijd en middelen voor worden vrijgemaakt.

Online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie zijn geen randverschijnselen. Ze zijn een onderdeel van de realiteit van opgroeiende jongeren. Die realiteit moeten we onder ogen zien en daar moeten we naar handelen.

4.2 Aanbevelingen

Op basis van de bevindingen uit dit onderzoek doet Fonds Slachtofferhulp zes dringende aanbevelingen:

1 Prioriteer en versterk steun door naaste omgeving

Jongeren die te maken hebben gehad met online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie hebben grote behoefte aan informele hulp. De reactie die zij krijgen van hun omgeving en de aanwezigheid of afwezigheid van (impliciet) verwijtende reacties (oftewel: victim blaming) is van invloed op de mate waarin zij gevolgen ervaren van het online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie en daarmee op de mogelijkheden voor herstel.

Instellingen in onderwijs, jeugdzorg, welzijnswerk, gemeenten en beleidsorganen kunnen en moeten hierin hun verantwoordelijkheid nemen. Niet als bijzaak, maar als noodzakelijk onderdeel van zorg en preventie. Alleen met gerichte ondersteuning en betere voorlichting en bewustwording over hoe om te gaan met slachtoffers, kunnen we voorkomen dat jongeren er alleen voor staan. Gezien de grootte en de urgentie van de problematiek zou het kabinet hier prioriteit aan moeten geven.

2 Vergroot regie over eigen ervaring en herstelproces

Lang niet alle reacties op onthullingen van (online) seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie zijn steunend of helpend. Jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meemaken, voelen in grote mate angst voor de reactie van de omgeving. Ze ervaren onbegrip, krijgen verwijtende opmerkingen, het gevoel niet (meer) geaccepteerd te worden of krijgen in zijn geheel geen reactie.

Door jongeren concrete tips te geven over hoe zij om kunnen gaan met teleurstellende of pijnlijke reacties, vergroten we hun veerkracht en zelfvertrouwen en wordt de regie over hun eigen herstelproces versterkt. Hulpverleningsorganisaties, maatschappelijk werk, GGZ, onderwijs en jongerenwerk moeten jongeren hierin actief ondersteunen. Bijvoorbeeld door laagdrempelige en praktisch toepasbare hulpmiddelen te ontwikkelen en breed beschikbaar te stellen.

3 Verlaag de drempel tot informele en formele hulp

Jongeren die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie meemaken, hebben vaak behoefte aan informele en formele hulp. Echter, veel jongeren zetten vanwege drempels, zoals schaamte en zelfverwijt, de stap naar hulp niet. Online doelgroepgerichte hulpdiensten – zoals onder andere de psycho-educatiemodulen door Offlimits in samenwerking met Therapie-land en ook WTFFF!? van Fonds Slachtofferhulp – die de leefwereld, behoeften en stem van jongeren centraal stellen, bieden die laagdrempelige hulp.

Toch blijft de toegang tot ondersteuning voor veel jongeren nog te beperkt. Het is noodzakelijk dat partijen als het ministerie van VWS, gemeenten, zorginstellingen, onderwijsinstellingen en hulporganisaties blijvend investeren in het verder ontwikkelen, bekend maken én duurzaam inbedden van laagdrempelige, jongerenvriendelijke hulpvormen. Samenwerkingsverbanden zoals die tussen Fier, Offlimits, Centrum Seksueel Geweld en Fonds Slachtofferhulp willen hun expertise hiervoor inzetten.

4 Vergroot maatschappelijke kennis en bewustwording

Voorlichting op grote schaal is essentieel om een veilig maatschappelijk klimaat te creëren, waar gesproken kan worden over seksueel misbruik in al zijn vormen en over informele en/of formele hulp en ondersteuning. De bevindingen uit dit onderzoek maken helder dat er meer nodig is dan losse initiatieven of tijdelijke campagnes. Zolang respect, toestemming en verantwoordelijkheid niet breed gedragen en actief uitgedragen worden, blijven jongeren kwetsbaar. Het is hoog tijd dat overheden, samen met het onderwijs, media, maatschappelijke organisaties en ouders structureel investeren in cultuurverandering. Alleen dan ontstaat er een samenleving waarin jongeren veilig zijn, online én offline. Langdurige, structurele voorlichting over online seksueel misbruik –bijvoorbeeld in de context van het Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld– is daarom essentieel.

5 Veranker Online Veiligheid in het curriculum

Onderwijs speelt een cruciale rol in preventie, signalering en herstel. Naast seksualiteit en het bespreken van wensen en grenzen (primaire preventie), is het belangrijk om breder te kijken en ook onderwijsprofessionals en ouders/opvoeders mee te nemen. Zo is het nodig om kennis en bewustwording te vergroten over alle vormen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie. Ook is informatie belangrijk over hoe jongeren deze vormen van misbruik kunnen herkennen en erkennen, én hoe we victim blaming kunnen tegengaan (secundaire preventie). Daarnaast is het essentieel dat jongeren weten waar ze hulp

kunnen vinden en hoe ze informele of formele hulp kunnen inschakelen als dat nodig is (tertiaire preventie). Niet alleen aandacht voor het ongewenst verspreiden en ontvangen van naaktbeelden, zoals nu het geval is, maar educatie over alle vormen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie is essentieel.

Fonds Slachtofferhulp ontwikkelt, in samenwerking met Rutgers en SOA Aids Nederland, een integraal educatief aanbod dat aan de beschreven elementen voldoet. De huidige problematiek vraagt echter om een duidelijke en gezamenlijke inzet van scholen, lerarenopleidingen, onderwijskoepels, het ministerie van OCW, gemeenten en maatschappelijke organisaties. Bijvoorbeeld door online veiligheid en meer specifiek de preventie van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie centraal te borgen in het curriculum.

6 Structurele monitoring en agendering

Structurele monitoring is nodig om trends, nieuwe vormen van online seksueel misbruik en online seksuele intimidatie, actuele risico's voor de online en fysieke veiligheid van jongeren, kwetsbare doelgroepen, gevolgen en hulpbehoeften tijdig te signaleren. De huidige monitoring richt zich alleen op online seksuele intimidatie en het is noodzakelijk om alle vormen van online seksueel misbruik structureel mee te nemen. Agendering door de politiek, beleidsmakers, onderzoekers, jeugdzorg, onderwijsinstellingen, politie en andere betrokken partijen zorgt voor een gezamenlijke verantwoordelijkheid en integratie in werk en beleid. De eerste integrale monitor zullen wij daarom jaarlijks laten terugkeren.

Ben je of ken je iemand die online seksueel misbruik en/of online seksuele intimidatie heeft meegemaakt?

Er zijn organisaties waar je terecht kunt voor hulp, advies of een luisterend oor. Of je nu zelf iets hebt meegemaakt of iemand in je omgeving wilt ondersteunen. Hieronder vind je een overzicht van organisaties en websites die kunnen helpen.

WTFFF.nl

Ben je op zoek naar informatie, wil je verhalen lezen of horen van andere jongeren die online seksueel misbruik hebben meegemaakt? Of zelf anoniem je verhaal delen?

Ga dan naar **WTFFF.nl**. Je vindt hier ervaringsverhalen, steun en tips. Ook kun je via WTFFF.nl, met één klik op de knop, (anoniem) chatten en vragen stellen aan hulpverleners.

Oudermodule Fonds Slachtofferhulp

Ben je op zoek naar informatie, tips en tools om het gesprek aan te gaan met jouw kind over sexting misbruik? Neem dan een kijkje in de **oudermodule van Fonds Slachtofferhulp**. De oudermodule is onderdeel van een les ter preventie van sexting misbruik en online shaming.

Slachtofferwijzer

Ben je op zoek naar informatie en/of passende hulp **voor jezelf** of voor **een ander**, na online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie? Dan kun je terecht op Slachtofferwijzer.

Centrum Seksueel Geweld

Slaap je slecht door wat er gebeurd is? Pieker je veel? Voel je je somber of misschien zelfs depressief? Neem dan contact op met het **Centrum Seksueel Geweld (CSG)** via 0800-0188 of via **de chat**. De hulp van het CSG is gratis.

Helpwanted

Wil je bekijken welke mogelijkheden er zijn om beeldmateriaal te verwijderen? Of heb je vragen over online seksueel misbruik? Neem dan contact op met **Helpwanted** via 020-261 52 75 of via **de chat**. De hulp van Helpwanted is gratis.

Fier

Voel je je onveilig, onder druk gezet of bedreigd? Ben je op zoek naar informatie over de vervolgstappen die je zelf of eventueel met een ouder kan ondernemen? Dan kun je bij **Fier** terecht via 058-215 70 84 of via **de chat**.

Slachtofferhulp Nederland

Heb je behoefte aan contact met anderen die online seksueel misbruik of online seksuele intimidatie meemaakten? Slachtofferhulp Nederland organiseert fysieke en online **lotgenotengroepen**, speciaal voor jongeren van 16-24 jaar.

Mei 2025

© Fonds Slachtofferhulp

Vormgeving: Engine branding & identity

